

agrupació
excursionista

TALAIA

RELAT DE LA
XI CAMINADA POPULAR
DE VILANOVA I LA GELTRÚ
CAN GIRONA DEL CAMÍ (Miralpeix)

31 DE GENER DEL 1999

Carrer del Comerç - Carrer dels Caputxins - Carrer de Sant Sebastià
Plaça dels Carros - Carrer de la Llibertat - La Rajanta - la platja
Sant Cristòfol - Els Colls - Mas d'en Pasqualí - Castell de Miralpeix
Can Girona del Camí - Vilanoveta - Les Roquetes - Carrer del Comerç

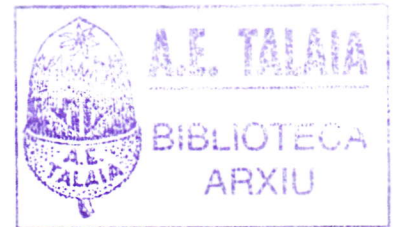
En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

AJUNTAMENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

XI CAMINADA POPULAR

Can Girona del Camí (Miralpeix)

31 de gener de 1999

Carrer del Comerç - Carrer dels Caputxins

Carrer de Sant Sebastià - Plaça dels Carros

Carrer de la Llibertat - La Rajanta - la platja - Sant Cristòfol

Els Colls - Mas d'en Pasqualí - Castell de Miralpeix

Can Girona del Camí - Vilanoveta - Les Roquetes - Vilanova

Can Girona del Camí. Dibuix fet per Pau Roig Estradé l'any 1969.

SALUTACIÓ

Fa uns anys, en una de les primeres caminades populars que es van organitzar, i que en molts dels trams passava també prop del mar, es van sentir comentaris com: «És estrany que una zona tan bonica i propera a la costa encara no hagi estat urbanitzada.» Han passat alguns anys, pocs, i el que aquest any sentirem serà: «Llàstima que s'hagi malmès una de les últimes zones de bosc que quedaven a la costa catalana.»

Si les caminades populars han servit durant onze anys perquè els vilanovins coneguessin més el seu entorn, també han servit perquè veiessin, impotents, com aquest s'anava degradant ràpidament. I que consti que no estem parlant de disbauxes urbanístiques incontrolades a l'estil dels anys seixanta i setanta, producte d'especulacions salvatges, sinó d'actuacions de fa quatre dies, totalment legals, decidides o permeses, i algunes vegades promocionades des d'algun despatx per algú que creu que el fet que hi hagi boscos a l'entorn de la ciutat, o al seu terme municipal, està en contra del progrés, o, simplement, que val la pena aprofitar l'enganyós guany econòmic que representa el fet que algú, amb un alt poder adquisitiu —sobretot!—, se'n reservi un tros per al seu ús personal.

Avui, tot caminant, podrem meditar i comentar aquestes i altres coses, ja que la caminada no és únicament una forma de retrobar-nos amb el paisatge, sinó també de retrobar-nos amb els amics.

Bona excursió!

Salvador Butí i Papiol,
President de l'A. E. Talaia

XI CAMINADA POPULAR

LA PLATJA, SANT CRISTÒFOL, ELS COLLS, MAS D'EN PASQUALÍ, CAN GIRONA DEL CAMÍ, VILANOVETA, LES ROQUETES

QUADRE DE DADES TÈCNIQUES

Horari previst	Indret	Incidència	Distància arrossegada des de la sortida
8h 30'	Local A.E. TALAIA	Sortida	0
9h 00'	Pont de la Farola	Atenció en creuar carretera	1.768 m
9h 25'	Els Colls	Cap	3.160 m
10h 15'	Mas Pasqualí	Esmorzar (parada de 25')	5.667 m
11h 13'	Turó Miralpeix (FAR AERI)	Cap	6.856 m
11h 34'	Can Girona del Camí	Reagrupament (parada de 5')	7.544 m
11h 54'	Pi de Can Girona	Cap	9.128 m
12h 37'	Bosc de Vilanoveta	Reagrupament (parada de 5')	11.446 m
13h 04'	Roquetes (Rbla. Catalunya)	Cap	12.580 m
13h 30'	Portal de Sitges	Cap	14.166 m
13h 45'	Local A.E. TALAIA	Arribada i Pica-Pica	14.630 m

Arribada del torrent de la Piera a la platja de Sant Cristòfol (1-6-95). Foto: Vicenç Carbonell

A Can Girona del Camí fent marrada

Aprofitant el mil·lenni

No cal dir que la caminada d'enguany és la darrera del segle. La Caminada Popular va néixer per celebrar un període mil·lenari de Catalunya, ensems amb Ribes, que aleshores feia mil anys de la primera referència del castell. Som a les portes d'un altre mil·lenni, el de l'any 2000, l'entrada del nou segle XXI. A les envistes de l'any vinent, haurem de pensar en una caminada que s'adigui amb l'efemèride, ja que arreu se celebraran actes motivats per l'esdeveniment i, concretament a Vilanova i la Geltrú, una comissió de treball organitzarà l'entrada a l'any 2000 i les posteriors celebracions, que s'allargaran tot l'any. La nostra Caminada Popular i la Marxa de Regularitat podrien tenir un lloc en aquestes commemoracions mil·lenàries.

A partir d'ara, seria recomanable que el Comitè de Marxes en parlés, ja que la comissió local del 2000 accepta propostes i suggeriments de totes les entitats. Així, de cara al nou mil·lenni, s'hauria de començar a treballar pel futur immediat. De moment, el repte d'aconseguir organitzar l'onzena caminada ja és un fet. Cal enfilars la dotzena com més aviat millor. I pel que fa a la marxa, estem forjant la postmítica XLI, que realitzarem al mes de març. Hem d'intentar preparar-ne una d'apropiada per a l'any 2000. Malgrat tot, d'il·lusió, no en manca.

Fem un bri d'història i parlem de l'onzena caminada

Sant Cristòfol (6-12-91). Foto: Vicenç Carbonell.

Hem de comentar les deu caminades precedents. Ho vam fer a bastament en la passada edició, tot recordant el passat, justificat pel fet d'escaure's el desè aniversari de la cursa. Ara només farem una breu pinzellada de cadascuna per respectar els nouvinguts i, de passada, aguditzar la memòria de tots nosaltres.

- 1989: celebració del Mil·lenari de Catalunya i del castell de Ribes.
- 1990: caminant cap als orígens, a Cubelles.
- 1991: pujada al Montgròs. Solers i mas de les Catalunyes.
- 1992: un recorregut per la costa. Miralpeix.
- 1993: pujada a la Talaia. Creixell i mas de l'Artís.
- 1994: acostament al mas de l'Esquerrer. Sant Gervasi.
- 1995: arribada a la font d'en Bonet. El Padruell.
- 1996: a Rocacrespa, pel fondo del Castellot.

1997: anada al corral de l'Apotecari i tornada per Solers.

1998: el Punt del Mitjotes. Mas d'en Coloma i les Mesquites.

Aquesta darrera —que per ara no ha estat l'última— ens va obligar a passar per sota i per sobre de l'autopista gairebé acabada. Actualment, l'autopista ja està en servei i és un gran obstacle a l'hora d'organitzar sortides en direcció a la muntanya. Per no trobar-nos amb la gran muralla artificial, el magí dels nostres consocis no para de cavil·lar per aconseguir excursions cap a llevant i a ponent de la ciutat. Suara se n'ha sortit prou bé. La caminada d'avui, amb penes i treballs, s'ha dirigit en direcció a Sitges. La del 2000 potser l'haurem de fer cap a Cubelles. També es podria repetir alguna edició anterior, encara que tal vegada condicionada pels pocs passos que ha deixat la dissortada autopista. Hem de parlar del present, de la caminada que fem avui. És un itinerari que ens porta a les envistes de Sitges, a can Girona del Camí, fent marrada. Per a qui no estigui avesat al llenguatge muntanyenc, llegirem el que diu el *Primer diccionari català d'excursionisme*, de Joan Sallarès, sobre el mot *marrada*: «Volta que es fa desviant-se del camí que va més dretament d'un punt a un altre. Camí que fa volta, que no va dret.» Això és exactament el que farem per arribar a can Girona, defugir el seu camí directe.

El recorregut comença davant de La Talaia i es dirigeix a la platja, puja a Sant Cristòfol, passa pels Colls, s'esmorza al mas d'en Pasqualí, es frega el castell de Miralpeix i es baixa a can Girona del Camí, que és una gran masia de la demarcació de Miralpeix, municipi de Sitges, no gaire lluny de la carretera que discorre per la Mata i passa pel Vinyet.

Després d'haver reposat un xic al caseriu de can Girona, es torna enrere per la urbanització del mas d'en Serra, s'entra a Vilanoveta i es fa una passejada per les Roquetes, i s'acaba altra vegada al carrer del Comerç.

La tasca de cercar i recer-

car els camins idonis i escaients ha estat àrdua i difícil de realitzar pel fet d'intentar evitar al màxim les urbanitzacions, els camins asfaltats i els carrers de trànsit intens, així com per treure profit dels racons verds que encara queden. Aquesta feixuga moguda d'escorcoll i exploració s'ha pogut accomplir gràcies a un voluntariós equip que ha esmerçat moltes hores i dies per donar-hi la volta. La perseverança d'aquests talaïencs té doble mèrit pel fet de bellugar-se en una geografia prou malmesa per les esmentades urbanitzacions, variant i autopista, on cada vegada és més complicat trobar llocs bonics i inèdits que siguin agradables als participants de la caminada. Per a aquest magnífic equip, un emotiu agraïment, i esperonar-los a seguir endavant els pròxims anys.

El camí de Mar

Davant de la nostra entitat empenem la marxa pel tradicional *camí de Mar*, és a dir, el que actualment són els carrers del Comerç, dels Caputxins, de Sant Sebastià i de la Llibertat. Aquest vell camí —del qual es té notícia l'any 1487— sortia de la muralla de Vilanova pel *portal de Mar*, situat en la part superior de la cantonada amb el carrer de Sant Pere. Ben aviat, al costat del camí s'erigí l'ermita de Sant Sebastià, l'any 1530. Tota la part de migdia de l'esmentada muralla s'emplenà de nous carrers i conformà el *raval de Mar*, inici del que fou l'expansió de la vila en direcció a la platja, lloc on existeixen *les Botigues*.

Masia dels Colls (28-11-98). Foto: Vicenç Carbonell.

Cocó de la serra dels Parany's de les Mesquites (31-3-95). Foto: Vicenç Carbonell.

El carrer del Comerç d'ara —nom de darrerries del segle passat— és dels primers del raval de Mar, i al segle XVII hi vivien els Coloma. Un hereu d'aquesta família va fer construir el nostre casal l'any 1774. En sortir del carrer del Comerç entrem a la plaça de les Cols, denominació de primeries del segle XVIII, tot i que durant el segle passat també fou coneguda per plaça de la Verdura —fins a l'any 1932—, espai darrerament remodelat en illa de vianants amb l'eliminació de l'empedrat de l'any 1860.

Al camí de Mar s'edificà el *convent dels Caputxins* (1645), i es transformà part de l'antic vial en "carrer de Mar" i, més ençà, "carrer dels Caputxins". Aquest carrer, format a mitjan segle XVII, no va prendre oficialment el nom fins a l'any 1735, quan el convent dels frares ja s'havia acabat el 1653, mentre la seva església, la façana de la qual donava a l'actual plaça dels Cotxes, no fou beneïda fins a l'any 1784. Exclaustrats, el 1835, els franciscans caputxins hagueren de marxar abandonant la seva llar, i tot fou adquirit per Josep

Parellada, l'any 1845, i després passà a ser propietat de Josep Tomàs Ventosa, el qual ho va enderrocar el 1851 per tirar endavant els seus plans urbanístics.

De la *placeta dels Cotxes* —abans dels Caputxins— sortien les diligències que feien el trajecte fins a Vilafranca i Barcelona, cotxes que eixien a les quatre de la matinada i passaven pel coll de l'Ordal. A partir de l'any 1865,

en inaugurar-se el ferrocarril de Vilafranca a Barcelona, el moviment de diligències prengué una nova embranzida, fins al 1881, en què arribà el tren a la nostra ciutat.

La *plaça de la Vila* es formà després de l'any 1851 als terrenys de l'antic convent dels Caputxins, que, com hem dit, era propietat del senyor Ventosa, l'estàtua del qual presideix el centre de la plaça, monument idèntic a un altre erigit a la

Mas d'en Pasqualí (20-11-98). Foto: Vicenç Carbonell.

ciutat cubana de Matanzas. L'edifici de l'Ajuntament és de l'any 1867 i substituï la vella Casa de la Vila que hi havia a la plaça de Dalt.

El carrer de Sant Sebastià fou urbanitzat a principis del segle XIX seguint el camí de Mar. El seu nom apareix en un plànol de l'any 1861. La decisió de construir la capella dedicada a Sant Sebastià es va prendre l'any 1525, en prova de gratitud, en haver-se lliurat els nostres antecessors de la pesta, quan fou invocat l'any 1507.

Es desemboca a la *plaça dels Carros*, nom popular que va ésser oficial de 1852 a 1902 i de 1939 a 1958. Actualment porta el nom de Soler i Gustems, vilanoví que féu fortuna a Cuba i deixà diners per construir un monument o una font a la seva memòria. Aleshores, l'Ajuntament decidí fer la font en aquesta plaça, que fou inaugurada l'any 1893. La plaça dels Carros s'havia format al segle XVIII per la intersecció del carrer de Mar amb el dels Calderers o de

Panoràmica de Sitges des del cim de Miralpeix (1998). Foto: Heribert Sagarra.

Sant Felip Neri, aquest darrer procedent de la plaça Miró i del carrer de Pàdua, que sortia del portal que hi hagué a la part de migdia de la plaça Llarga.

Durant la primera guerra carlina (1834-1839) s'edificà un portal a l'extrem inferior de la plaça dels Carros, el qual tancà el pas del camí de Mar, i per aquest motiu rebé el nom de *portal de Mar*, successor del que antigament hi havia al carrer de Sant Pere. Del nou portal sortien dos camins en direcció a la platja, el *Camí Gran* i el *Camí Xic*. El primer era el vell itinerari que de la Vila baixava a l'antiga *barriada de la Marina*. D'aquest primitiu trajecte només queda un petit tram que porta el nom de carrer de Ferrer i Vidal, ja que la resta convergí amb la rambla de la Pau. Del Camí Xic, a semblança de l'anterior, només en queda el tram del carrer del Gas, ja que la part

superior fou absorbida pel carrer de la Llibertat, vial que formà part del projecte urbanístic aprovat l'any 1848, amb l'objectiu de fer un passeig que arribés fins a la platja, però que s'aturà al carrer de Conxita Soler o "carrer Nou", l'any 1850. En aquella època, en van dir passeig o rambla d'Isabel II, però la "Revolució de Setembre" de 1868 va fer que fos canviat el nom per de la Llibertat, denominació que portà fins a l'any 1939 i que es va recobrar el 1978. En aquest passeig, que creuava moltes sínies, s'hi construí l'església de la Marina a partir de l'any 1854. Més tard, aquesta "rambla" fou tallada perpendicularment per la Transversal (1860) i dues

dècades després per la via del ferrocarril (1881). La nostra camina a través amb dos obstacles, el primer amb l'ajuda dels semàfors i el segon passant per un túnel inferior, després de molts anys

de passar a nivell i d'ésser mantes vegades notícia tràgica pels seus accidents mortals. L'únic inconvenient que té aquest pas inferior és que sembla una cova de lladres, i els usuaris hi senten inseguretat, més en hores nocturnes. De fet, aquest soterrani és un dels múltiples empallegaments que hem de suportar en nom de la prosperitat, i l'obra és un exemple més de les barbaritats que s'han realitzat pel bé de tots.

Més avall del ferrocarril girem a l'esquerre pel carrer de l'Àncora, àmbit on abans hi havien les *terres de la Vila*, lloc on s'elaboraven rajoles i altres peces per a la construcció, com teules i totxos. Aquestes bòbiles ja existien a primeries del segle XVIII i van tancar a mitjan segle passat. A més dels forns d'obra, l'indret era replè de sínies i dues d'elles portaven el nom d'*hort de la Terrera* i de la *Terrereta*, aquesta ran del camí de la Fassina.

Caminem paral·lelament a la via del tren i passem per damunt el mític *torrent de la Pastera*, desviat l'any 1955 fins al seu homòleg de la *Piera*. Passades les escoles l'Arjau, girem a la dreta per baixar pel carrer de la *Sínia de les Vaques*, nom que recorda una gran horta que hi hagué a l'esquerra, fins a tocar el *torrent de la Piera*, espai que avui és sòl industrial en curs d'expansió. A la nostra dreta —on tenim el col·legi— també existien hortes, una d'elles coneguda per *sínia de la Palmera*.

Aquest carrer de la *Sínia de les Vaques* antigament s'anomenava *camí de la Fassina* i procedia de la plaça dels Lledoners de la Geltrú. L'estació del ferrocarril va tallar l'antic viarany i ara només es conserva un tros —avui carrer— que rememora la fassina que donava nom al vell *camí*, que des del segle XV també era conegut per *Camí Nou de Sant Cristòfol*.

Creuem la *plaça de la Rajanta*, nom popular del districte delimitat a migdia de la línia del tren, indret on restaven talussos produïts per l'extracció de terres de les bòbiles. Pel davant de la plaça transcorre el desviament de la *Pastera*, que seguim pel seu marge esquerre, i que és una rambleta d'eucaliptus que porta el nom de carrer de Martí Torrents. Els alts arbres fan de barrera visual als estadants que viuen als habitatges immediats al torrent, però no els exclou de les males olors de les aigües brutes que s'estanquen sovint al capdavall del torrent.

La platja i Sant Cristòfol

Creuem la ronda d'Europa per sobre el pont del torrent de la *Pastera* i ens dirigim vers el de Sant Cristòfol que hi ha damunt el torrent de la *Piera*, pont bastit l'any 1918 per facilitar el pas de les vagonetes carregades de pedres procedents de *les Roques Altes* —veïnes del *Molí de Mar*— i destinades a la construcció del braç d'escullera del moll, obres que aleshores no van acabar-se i que foren aprofitades per començar l'actual port, l'any 1949. La canalització dels torrents fins a la *platja de Sant Cristòfol* mostra el sòl cimentat, ferm que possibilita una bona neteja periòdica de les deixalles dels aiguats.

Tot pujant pel passeig de Sant Cristòfol deixem la *Farola* a la nostra dreta. Aquesta llanterna nocturna es troba col·locada en una torre construïda l'any 1902, que substituï una estrenada el 1866, la qual, a la vegada, havia reemplaçat la primera, de l'any 1834.

El passeig està conformat per l'alineació de xalets edificats els anys vint, alguns dels quals han estat restaurats. Passem de llarg de l'*ermita de Sant Cristòfol*, que ja existia l'any 1372, i que ja fou descrita en el relat de l'any 1992. Avui, santuari i ermitatge presenten un bon aspecte exterior.

Dalt de tot de l'avinguda hi ha el *xalet Mar i Sol*, però les residències segueixen fins més

enllà del pont sobre les vies del tren. Des d'aquest lloc s'observa una bona perspectiva de la depuradora i el Montgròs cremat al seu darrere, com també una extensa panoràmica de la ciutat i, més enllà, la nostra estimada muntanya de la *Tallaia*, símbol de l'Agrupació. Des del pont seguim les marques del GR-92, variant de la costa, que passa entre la tanca dels

Torre excavada castell de Miralpeix (4-11-90). Foto: Vicenç Carbonell.

Façana principal de can Girona del camí (20-11-98). Foto: Vicenç Carbonell.

darrers xalets i la timba del ferrocarril. Finalitzada la paret, s'obre una magnífica panoràmica de l'antiga *platgeta dels Frares*, ara una gran platja deguda a la seva unió amb la de Sant Cristòfol, i s'estén des del port fins a la *punta Mabrera*. Curulla de gavines, la imatge hivernal de la platja és de solitud i grisor. Del sorollós i agitat estiu, només en queden les quatre palmeres del "xiringuito".

Si la platja ha canviat, la punta Mabrera tampoc és la d'abans, fa dècades batuda per les onades o colls marins i, ara mateix, la sorra gairebé sempre present davant del rocam.

Els Colls

Entre la *punta Mabrera* i la *punta Escorreguixes* hi ha una bonica platgeta on fa anys s'amagaven els nudistes que havien d'evacuar la dels Frares. Després de la dita Escorreguixes pot veure's un conjunt d'esculls mig coberts per l'aigua coneguts pel *Fogó de Pillo*, dit així per similitud amb les típiques fogaines de camp constituïdes per tres pedres que fan de suport a la cassola.

Es voreja el *xalet de la Sal*, actualment residència permanent i, passada la *platja dels Colls o de Solicrup*, deixem el GR per adreçar-nos a la *masia dels Colls* per mitjà d'un camí bordejat de pins i d'atzavares, carrerany rocallós fins a la masia. La casa està assentada sobre mateix de les foradades del ferrocarril i voltada de figueres de moro i bargallons. El mas és límit de terme del nostre municipi amb Ribes i sembla tenir l'origen en un "mas des Coyll" documentat l'any 1372. Durant segles la finca ha estat de Solicrup, on hi havien frares mercedaris que foren exclaustats l'any 1835. L'heretat va ésser adquirida pels Samà el 1849 i el 1892 la comprà Joan Soler Suau àlies "Sans de Gornal". Després de la guerra era de Felip Bertran i Güell, que transformà la masia dels Colls en residència "Casa del Mar". Actualment, el paratge es veu afectat pel projecte d'urbanització. La casa dels Colls porta el nom del litoral comprès entre la *platja de Solicrup* i la *de Belis*, aquesta del terme ribetà. Els Colls es relacionen amb els "colls de mar", grosses onades que peten contra les roques amb molta força, mots que no són un localisme nostre, sinó del món pescador de tot el litoral català.

Lloc de reagrupament de can Girona del Camí (1998). Foto: Heribert Sagarra.

Els paranyes de les Mesquites

Seguim el camí d'accés als Colls en direcció a tramuntana, passant pel costat del darrer dipòsit d'aigua procedent del pantà del Foix i deixant momentàniament a la dreta la urbanització que porta tan enrenou al consistori de Ribes. Aconseguits els pilars de l'entrada a la finca, girem a la dreta per agafar un corriol que passa pel costat d'una fita de terme que ens indica la nostra irrupció en terreny ribetà. A la banda esquerra resta el dipòsit rectangular ple d'aigua del rec del pantà, mentre el caminó carener, farcit d'argelagues, romaní, mata i coscó, puja a poc a poc vers llevant, i deixa les Roquetes a mà esquerra. En aquest indret es comencen a trobar restes d'antics paranyes i a la part més alta d'aquest tram hi ha una fita de pedres, posada per l'organització, que vol dir que hem de girar a l'esquerre per entrar al bosc i passar per una clariana ben marcada plena de deixalles de la incivilització humana. L'escassa vegetació es compon de pins i garrofers que no deixen veure el nucli poblat roquetenc, però es té una àmplia visió de la nostra ciutat i la rodalia de Cubelles. A la dreta tenim trossos del marge que dividia la finca dels Colls de la resta de la muntanya. En una segona clariana, el corriol torna a llevant passant per un racó amagat escollit per la comunitat drogoaddicta, lloc que hem de passar de pressa fins aconseguir el carrer de l'Agricultura de les Roquetes o antic *camí de les Orenetes*, vial que té el marge dret saturat de deixalles immundes que veuen cada

dia els usuaris de l'autobús de la línia de Mar. El carrer es deixa enfront la casa número 203, que és un xalet amb rellotge de sol a la façana, i baixem per unes escales fins a la urbanització dels Colls, la qual, si l'agafem cap a l'esquerre, ens porta a l'entrada barrada. En aquest lloc, l'organització ha marcat una ruta alternativa per un caminet que surt d'una plaça d'argelagues, corriol que entra al bosc en suau pis de pinassa. S'ha de prestar atenció a una cisterna-cocó situada al costat del camí,

dipòsit que s'alimenta d'un recollidor d'aigua que hi ha més amunt. Una vegada dalt, cal seguir les marques verdes que segueixen no gaire lluny de les cases del carrer roquetenc, sempre guaitant el mar i començant a veure la població de Sitges en un punt on la urbanització del mas d'en Serra gira a tramuntana. Hem arribat a l'indret conegut per *serra dels Paranyes de les Mesquites*, límit del terme de Ribes amb el de Sitges, lloc documentat des de l'any 1536, on es troben cocons i paranyes que s'han fet servir tota la vida. La paraula mesquita no té cap relació amb un santuari musulmà, sinó que és sinònim de femta o fems, substàncies que serveixen per adobar els camps. Aquest topònim, el tenim per triplicat a la comarca, un a Olivella, un a Vilanova (que ja vam dir que n'eren dos) i aquest d'avui, que dona nom al *coll de les Mesquites* i al *fondo de les Mesquites*, aquest totalment sitgetà. Per acabar, hem de dir que a la serra dels Paranyes, s'hi s'han fet troballes de ceràmica ibèrica i romana.

Mas d'en Pasqualí

De la carena dels Paranyes es baixa per un camí ample que es dirigeix a una torre de transport elèctric, però l'abandonem ben aviat girant a l'esquerre per un corriol baixador, sota mateix de les darreres cases del mas d'en Serra. Cal seguir les marques verdes de l'organització en una fondalada erma on només queden vells marges i alguns pins i garrofers. Es travessa el fondal i el senderó ens porta a una cruïlla. En aquesta enfor-

cadura s'agafa el més baixador, mena de reguerot de pedruscall que descendeix al capdavall del fondo, lloc on descobrim un indret boscós amb força població de carç, paratge exuberant de verd, obac i bonic, difícil d'imaginar tan a prop d'un veïnat que ho aboca tot fora de casa. El passeig boscà retomba pel bell mig de l'arbreda, i deixem el camí que ens portaria a la *platja de l'Home Mort*, és a dir, dels nudistes. Nosaltres desemboquem a les vinyes del *mas d'en Pasqualí*, i aquí pugem fins a la casa per camí de carro traçat al *fondo del Milhomes*.

El mas és del municipi de Sitges, però la urbanització que té al darrere mateix és ribetana. Situat al peu de l'antic Camí Ral de Vilanova a Sitges, l'edifici, encarat a migdia, està emplaçat en un contorn de formós paisatge, que es conserva genuí gràcies als habitants de la masia. En aquest agradable marc s'esmorza en col·lectivitat.

El mas d'en Pasqualí pertanyia a la jurisdicció del castell i quadra de Miralpeix i no va passar a formar part del terme de Sitges fins després de la Guerra de Successió (1714). Tot i així, fou de la parròquia de Sant Pere de Ribes fins a l'any 1917. Segons sembla, al segle XV era el *mas de Joan Muntaner* i després el *mas d'en Pasqual* (segle XVI). El canvi de nom pel sobrenom de Josep Pasqual s'esdevingué a mitjan segle XVIII, i des d'aleshores es diu mas d'en Pasqualí. Dels Pasqual, en tenim dades de l'any 1570, ja que Toni Pasqual *del Mas* era familiar de Bernat Torrents del mas Torrents de la Geltrú. La diferència dels Pasqual *del Mas* amb els seus parents Pasqual *de Miralpeix* és que aquests darrers sempre es deien així, *de Miralpeix*. Al cadastre de 1772 es docu-

menta Josep Pasqual, dit Pasqualí, mantes vegades grafiat "Pascualí" i "Pasculí", formes arcaïques que mereixen un respecte per venir del poble.

Actualment, el mas pertany als senyors Bertran i el seu masover, Rosell, nascut a la casa, és fill d'un pagès que va venir de can Pauet de la Torrebusqueta de la Llacuna, quan tenia disset anys, masia que encara tenen en propietat.

Castell de Miralpeix

Pi monumental de la coma de can Girona (20-11-98).

Foto: Vicenç Carbonell.

Després d'esmorzar, seguim pel camí de Sitges, que passa pel darrere del mas. Es descendeix a poc a poc pel costat de l'horta i en una enforcadura agafem el camí de la dreta, vers Miralpeix, i caminem ran d'una vinya del *fondo del mas d'en Pasqualí*. Quan som a mitja vinya, ens entaforem per un corriol pujador que hi ha a la dreta, trepitgem pedruscall i entrem en bosc per la falda de tramuntana del *Fitó de Miralpeix*, lloc on es troba el sender principal, que seguim a l'esquerre. És un bell caminó en una espessa vegetació verdosa, de molt bon camejar, que s'obre a les envistes de les muntanyes més altes

del massís del Garraf, com són la Morella i la Mola, mentre el puig d'en Boronet queda més a migdia. Enfront mateix tenim la inservible torre de senyalització aèria de Miralpeix i, en una bifurcació de camins, deixem a l'esquerre el que baixa per Sant Agustí vers can Girona. Nosaltres seguim cap a migdia, per pis de rocallís i envoltats de coscó, mata i argelagues, costa amunt fins a la carena, lloc on es gira a l'esquerre en direcció a llevant, tirada que ja vam fer, a la inversa, l'any

1992. Aquest tros és un recorregut esponerós de formós fullatge que passa per un collet on s'albirava l'abandonada *masia de Miralpeix* i la seva torre de defensa i, més enllà, el molí de vent construït a les darreries del segle XVI, mentre, a l'esquerra, s'entreveu el poble de Ribes darrera la muntanya-pedrerera del Pedruell. Unes camallades més i arribem a la maltractada torre aèria, situada en un cim de cent metres d'alçada, d'on es contempla una extensa panoràmica del muntanyam garrafenc des de l'alta Morella fins a Calafell, passant pel Montgròs, l'Àliga i la Talaia, massís que descansa sobre les planes de la nostra ciutat, de Ribes i de la platja de Sitges, a més d'observar el camp de golf de Terramar i la platja de les Coves.

Del fanal d'aviació baixem al coll on puja el camí del castell. En aquest punt seguim a tramuntana per un corriol que porta a les runes del *castell de Miralpeix*, fortificació que vam comentar en la IV Caminada Popular del 1992. Després de les excavacions efectuades a l'estiu de 1990, que van donar ceràmica del segle XIV al XVIII, s'han realitzat noves prospeccions arqueològiques durant els anys 1991 i 1992, les quals han permès determinar un model d'ocupa-

ció i una hipotètica reconstrucció del castell dintre d'un recinte rectangular de 160 metres quadrats, amb cisterna, dipòsit i torre de defensa, domini que fou abandonat definitivament al segle XVII.

Can Girona del Camí

Del castell passem de llarg per una carena que baixa fortament pel vessant nord de la muntanya, abundant de mata, carç i bargalló. És un altre joliu passeig boscà d'obaga, antic trajecte molt utilitzat pels ribetans i els habitants del castell. S'ha de tenir molta cura en trepitjar el sòl relliscós dels rocallsos que han preservat el camí de les pluges. Anem a confluïr al camí de Vilanova a Sitges i ens adrecem una breu estona a *can Girona*, veritable caseriu situat ran del camí que li dona nom. Demanem als participants de la Caminada no depassar la línia de demarcació del gos.

Can Girona és a tocar la carretera de la Mata que uneix la nostra ciutat amb la veïna Sitges. Des de 1868, aquesta carretera va deixar sense utilitat el vell camí de tota la vida, actualment degradat pel pas del temps. Can Girona és una

Soca del pi monumental amb els organitzadors de la caminada (1998). Foto: Heribert Sagarra.

casa molt antiga, on resten arcs ogivals de segles enrere. L'edifici ha estat restaurat en diverses ocasions i avui presenta un bon aspecte exterior. Les dependències annexes indiquen que la masia era i és bàsicament vinatera. Els conreus i boscos eren molt extensos i ocupaven tota la *Plana*, sota i al costat del camí que puja al castell i casa de Miralpeix, i abastaven tota la part de migdia de la casa fins al marge

dret de la riera de Begues o de Ribes, inclosa l'actual instal·lació del càmping «El Garrofer».

La solitud de l'indret, però, obligava a protegir les finestres amb reixes de ferro i fer espitlleres de protecció a les façanes. Diversos fets d'armes i de bandolerisme consten en l'història de can Girona a causa del seu emplaçament. El lloc, dintre de la jurisdicció del castell i quadra de Miralpeix, parròquia de Ribes fins al 1917, s'havia dit *mas Gibert* i *mas Roig* (segle XV) i, més tard, *mas Sala* (segle XVI). A partir del XVII, i pel fet de la llarga permanència de diverses generacions de la família Girona, va passar a ser conegut com a *Girona del Camí*, malgrat que els seus propietaris eren anomenats els Girona de Miralpeix, per distingir-los dels que vivien a Sitges. L'any 1611, Antoni Girona ja tenia en la propietat del mas Sala dos masos més, el *mas Vidal de la Coma* i el *mas Vidal de les Cases*, ambdós propers al camí de Vilanova. Darrere d'Antoni, hi van haver un parell de generacions de patronímic Ramon i, a les darreries del segle XVII, un Pau Girona fou batlle de la quadra de Miralpeix, tot i que vivia a Sitges. Després de la Guerra de Successió, Pau Girona era el major contribuent del nou terme municipal sitgetà. La finca tenia 436 jornals, dels quals 351 eren de muntanya i 86 de conreu. D'aquests, n'hi havia 10 de malvasia, 20 de vi negre i 2,5 de vi blanc. De la nissaga Girona es tenen dades fins a les acaballes del segle passat.

La barraca del Bercoc i el seu entorn (20-11-98). Foto: Vicenç Carbonell.

Els actuals propietaris de can Girona porten molts anys fent millores i reconstruccions a la caseria. Això vol dir que tindrem masia i estadants per anys i, per tant, no tindrà el trist final de la veïna casa de Miralpeix, que avui no és més que un munt de runes.

Camí de Vilanova i la Geltrú

A can Girona hi ha una bifurcació de camins, el de Miralpeix i el de Vilanova, que és el que a estones ens tornarà a casa. A partir de la cruïlla, el pis es veu molt fressat per les rodes dels carros que hi traginaven, camí que rodeja les catorze hectàrees de vinya que porta el masover de can Girona, extensió de conreu equivalent a més de 28 jornals.

El camí de Vilanova, el deixem temporalment per girar a la dreta passant pel bell mig de les vinyes, i anem paral·lelament a la carretera, no lluny de la depuradora d'aigües residuals de Ribes i Sitges. Les vinyes de la *coma de can Girona*, ara en queden a la dreta, ara a l'esquerre, per arribar al pi monumental de la propietat, lloc per fer una bona fotografia. Seguim més amunt per aconseguir, altra vegada, el camí ral, només per breu estona, ja que ens dirigim a la *barraca del Bercoc*, on també hi ha un parell d'esvelts pins, una olivera, una figuera i una alzina, que ofereixen un agraciad conjunt paisatgístic. De la cabana sortim per camí cimentat i pujador, per

Vilanoveta (1967). Foto: Vicenç Carbonell.

sota la *pujada de Sant Agustí*. Entre aquesta pujada —per on discorria el camí vell— i la nostra, hi tenim el *fondal del Bercoc* amb bancals escalonats de vinya molt ben treballats. Passat un garrofer esberlat, girem a la dreta per travessar el fondo i retrobar el camí antic en un collet anomenat *pla de l'Agutzilet*, enforcall de camins de Ribes a Miralpeix i de Sitges a Vilanova. Seguim el darrer vers ponent, avui ple de runa i porqueria, que fa de l'indret una veritable indecència. D'aquesta incivilització ens allunyem per entrar a la *urbanització dels Cards* —nom que no té res a veure amb el caseriu ribetà del Carç, veí de Puigmoltó—, pel carrer Mirador, és a dir, el més alt dels vials d'aquesta colònia urbana, mentre l'autobús circula pel carrer de les Heures, que intercedeix amb l'anterior formant una plaça triangular, que creuem i deixem en la seva part més alta, sortint d'ella per la dreta, a la vora d'unes fites de formigó que posen «Ajuntament». Es baixa una mica pel camí ample que entra al bosc i passa pel costat d'un marge construït de cilindres de formigó, peces que són provetes de laboratori, segurament d'una planta de formigons a granel. Poc després d'aquestes mostres, es gira a l'esquerre per un camí planer que retomba en direcció a Vilanova, i que fa

d'alternativa als carrers urbanitzats. Des d'aquest lloc s'observa el polígon industrial de Vilanoveta i la masia de Xoriguera, entretant que a l'esquerre tenim un dels boscos que encara han deixat sencers. Un apilament de provetes i un altre marge fet amb aquestes peces ens guien fins a l'edifici dels autobusos Mon-bus, garatge que va patir un greu incendi i on encara queden vestigis de l'infortuni.

Vilanoveta

Un carrer per asfaltar ens porta a la *urbanització del mas d'en Serra*, concretament al carrer dels Encantats, que agafem cap a la dreta per travessar l'avinguda del Montseny i entrar, altra vegada, al bosc, tot passant pel damunt del rec del pantà. Un curt passeig pel *bosquet de Vilanoveta* i la companyia d'una gran atzavara plegada de fillols ens fa d'entrada al caseriu de l'antiga Vilanoveta.

Aquest nucli del municipi ribetà i de l'antiga parròquia de la Geltrú —fins a l'any 1975, en què va passar a la nova parròquia de Santa Eulàlia de les Roquetes— es troba situat al vell camí de Vilanova i la Geltrú a Sitges. Al bosquet que hem trobat, s'hi van fer troballes de ceràmi-

ca ibèrica, les quals demostren un antic assentament del lloc.

De totes les cases del poblat, la més destacada és can Vidal, edifici medieval situat junt a la torre de defensa. Un pont a l'alçada del primer pis uneix la casa amb la fortificació. També és molt antiga la casa de can Jordi, on tenen dues arcades ogivals i dues premses de racó, una de l'any 1686. A la part baixa de la torre existia una capella dedicada a la Mare de Déu dels Dolors, en la qual se celebraven funcions religioses. Diverses reformes s'han efectuat a Vilanoveta, però avui encara conserva cert encant del seu passat. Tal com hem entrat procedents del cantó de Sitges, als anys seixanta les cases tenien els noms següents: can Cantó, cal Milhomes (enrunada), can Jordi, can Vidal (restaurada el 1803), cal Burdeus, cal Miru, cal Masover, cal Milhomes (nova), cal Mosseta, can Tòfol de la Mata, cal Valencià, ca la Guixa i can Robert (datada de 1794). Les darreres avui són residències d'avis i han estat restaurades a consciència. Una casa-masia que fa goig de veure és la que, entrant per la carretera, tenen el grup Matas Arnalot per celebrar festes i recepcions.

Vilanoveta en temps llunyans es deia *Vilanova de Ribes*, però, en comparar-la amb la cada dia més gran Vilanova de Cubelles, el poble va començar a anomenar-la amb el diminutiu que encara té actualment. Desconeixem quan va néixer la Vila-nova de Ribes, però al segle XVI ja tenia ambdós noms, l'antic i Vila-noveta. La primera notícia que per ara tenim del lloc és de l'any 1519 i ja surt com Vilanoveta, si bé la segona referència és del 1547 i la grafia és Vilanova de Ribes, denominació aquesta

que encara conservava l'any 1600. En aquell temps, les famílies del llogaret tenien els cognoms Cabanyes, Vidal, Pasqual, Carbonell, Romeu, Bertran..., i en la seva demarcació hi havia l'actual mas d'en Serra, els Puig de Xoriguera i els de can Mironet. Els Vidal de Vilanoveta foren batlles, síndics i regidors del municipi ribetà. D'aquesta família resten descendents a gairebé tota la comarca.

Ara, Vilanoveta i el seu polígon industrial són de l'àrea d'influència de les Roquetes, barriada que té més habitants que el nucli de Ribes.

Les Roquetes

En deixar Vilanoveta hem llegit en una placa que el poblat fou electrificat l'any 1853. Unes passes més enllà, davant de la residència geriàtrica Santa Teresa II, hem girat a l'esquerre per un sender verdós que circula per sota d'unes atzavares curulles de fills i d'una figuera. El corriol herbós s'adreça a ponent i s'obre després per entrar volta en verdor, mentre Vilanoveta ens queda a la dreta. Canviem de caminó per un altre marcat per l'organització, i caminem per un bosc que existeix entre l'esmentat caseriu i les Roquetes, únic en aquesta zona. El camí es fa ample, i després el deixem per un que va directa-

Torre de can Vidal de Vilanoveta (26-9-1965). Foto: Vicenç Carbonell.

ment a *les Roquetes* passant pel costat d'una vinya abandonada.

El nom de les Roquetes apareix l'any 1587 en un capbreu de Ribes i després, l'any 1620, a l'Arxiu Municipal de Vilanova. És, per tant, un topònim vell que s'ha recuperat amb encert. Hem entrat i transitem al llarg del carrer de Roger de Flor, i retombem per la banda de tramuntana de la població, tot seguint el *torrent de Vilanoveta*. Un cop es travessa l'avinguda de Catalunya, continuem pel costat del *torrent de la Terrosa*, que és el col·lector del de Vilanoveta i del procedent de la Masia Nova. Aquí, a les Roquetes, de la Terrosa, en diuen "torrent de la Fita" en agafar el nom d'un molló de terme que indicava el límit del nostre municipi amb Ribes, fita que va desaparèixer en canalitzar el torrent i que han substituït per una espècie de seient d'obra vista on han col·locat la pedra gravada nostra, però en terreny totalment ribetà.

Al marge dret del torrent de la Terrosa ha sorgit una nova barriada geltrunenca, el Regina Park, que ara es diu oficialment de *la Masia Nova*. Prop d'aquest veïnat passem pel municipi de Ribes al nostrat mitjançant un novell pont de fusta que dona al carrer d'Albert Ferrer i Soler i continuem fins al carrer de la Fita —darrere del Sabeco vell— bordejant el mal batejat Polígon industrial les Roquetes, ja que aquest nom és manllevat de l'altra banda del torrent, és a dir, d'un lloc que per ara no ens pertany.

Entrem al carrer de les Roquetes, antic camí

de Sitges, carrer que segueix a l'altre costat de la ronda d'Europa. Aquest vial va girant vers el pont del *torrent de la Piera*. Poc abans, baixem a la llera del torrent i passem per sota del pont, torrent amunt fins al vell *camí de Vilanoveta*, que agafem a l'esquerre en direcció a la Geltrú. En aquest camí, a mà esquerra hi ha la *sínia del Diabló* i a la dreta la *sínia de la Creu*. Entrem a la ciutat per on hi havia el *portal de Sitges* i seguim pel carrer de Bonaire, un dels més antics de la barriada, per trencar al carrer del Ravalet fins a tocar el castell de la Geltrú. Aquí agafem el carrer de la Torre, passem per la plaça de Font i Gumà i baixem pel carrer del Pont. Travessat el carrer de la Unió, el del Palmerar de Baix ens porta fins a la plaça Llarga, i el carrer dels Mercaders i la plaça de les Cols són els darrers per arribar al nostre estatge de la Talaia.

Participants de la Caminada, esperem que hagi agradat l'itinerari i que no hagi cansat gaire. Avui hem vist i trepitjat terres de tres municipis passant per camins poc freqüentats, quan pensàvem que ja no en trobaríem. De moment, n'hem sortit prou bé. Procurarem que la Caminada Popular del mil·lenari superi les precedents, sigui quin sigui el seu recorregut.

El present relat és un recordatori del camí fet per tot un col·lectiu en un matí d'hivern. Gràcies per la vostra assistència i als companys que han fet possible la seva realització.

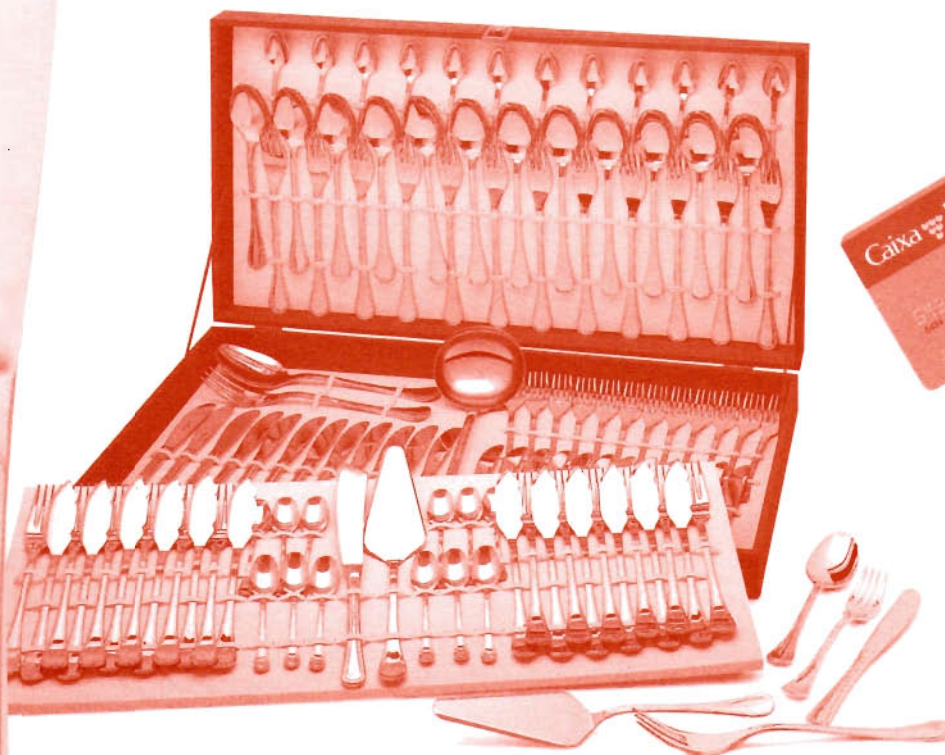
Vicenç Carbonell Virella

Tota la cobarteria

amb les nostres targetes

Per cada 50.000 pts en compres
efectuades amb qualsevol d'aquestes targetes,
li regalem magnífics coberts
d'acer inoxidable de primera qualitat.

113 peces d'acer inoxidable de primera qualitat.

Vingui a Caixa Penedès i l'informarem!

Caixa Penedès

Internet <http://www.caixapenedes.es> - E-mail cep@caixapenedes.es

agrupació
excursionista

TALAIA

PLÀNOL - ITINERARI DE LA **XI CAMINADA POPULAR** DE VILANOVA I LA GELTRÚ CAN GIRONA DEL CAMÍ (Miralpeix)

Can Girona del Camí, dibuix fet per Pau Roig Estradé l'any 1969.

31 / gener / 1999

Carrer del Comerç - Carrer dels Caputxins - Carrer de Sant Sebastià
Plaça dels Carros - Carrer de la Llibertat - La Rajanta - la platja - Sant Cristòfol
Els Colls - Mas d'en Pasqualí - Castell de Miralpeix - Can Girona del Camí
Vilanoveta - Les Roquetes - Carrer del Comerç

En conveni amb:

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

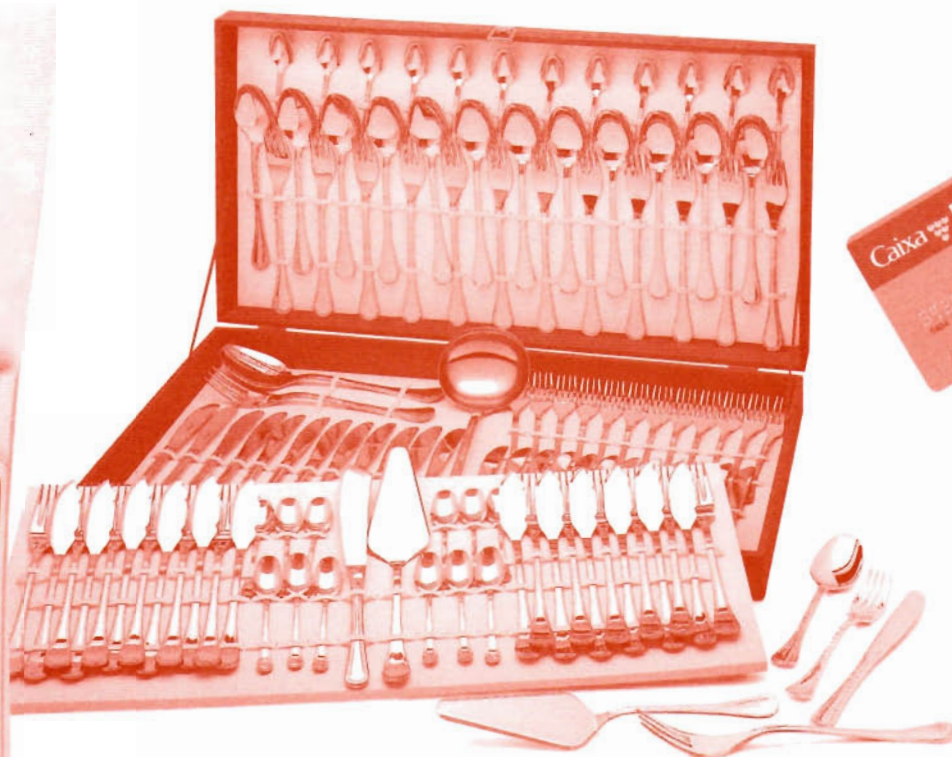
Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

Tota la cobarteria

amb les nostres targetes

Per cada 50.000 pts en compres
efectuades amb qualsevol d'aquestes targetes,
li regalem magnífics coberts
d'acer inoxidable de primera qualitat.

113 peces d'acer inoxidable de primera qualitat.

Vingui a Caixa Penedès i l'informarem!

Caixa Penedès

Internet <http://www.caixapenedes.es> - E-mail cep@caixapenedes.es

**ORGANITZADA PER
L'AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA
TALAIA**

XI CAMINADA POPULAR DE VILANOVA I LA GELTRÚ

CAN GIRONA DEL CAMÍ (Miralpeix)

Composició dels plànols
de les IV i X Caminades

VILANOVA I LA GELTRÚ ~ SITGES

DIBUIX: ANTONI SAGARRA (nº 27)

TOPONÍMIA: JOAN VIRELLA - A. SAGARRA

ESCALA: 1 / 10.000

1ª edició: 20. 9. 1987 80 exemplars numerats
2ª edició: 20. 11. 1987 50 exemplars
3ª edició: 26. 1. 1992

